

ANEZA

**DATE PRELIMINARE ANTROPOLOGICE ASUPRA
MATERIALULUI OSTEOLIC UMAN DESCOPERIT LA PIUA PETRII
(1979-1980)**

de LAURENȚIA GEORGESCU

Expertiza de mai jos se referă la datele preliminare obținute prin studiul materialului osteologic uman provenit de la eșantioanele 1979-1980 din cimitirul bisericii nr.2 de la Piua Petrii, biserică datată de arheologul A. Păunescu ca aparținând sec. XVI-XVIII¹.

În cele două campanii de cercetări de teren s-a descoperit 96 de morminte, unele singulare sau cu doi sau trei reînhumații. Unii subiecți, dat fiind starea proastă de conservare, nu au permis un studiu de detaliu. În ceea ce privește mormintele cu reînhumații, la terminarea cercetării de teren, vor face obiectul unor studii separate pe familiile.

Cei 96 de subiecți se grupează după sex (Tabel 1) și vîrstă (Tabel 2) precum urmează :

TABEL 1
Repartiția după sex

Sex	nr.cas	%
Bărbați	39	40,62
Femei	22	22,92
Nedeterminabili (dintre care copii)	35 (25)	36,46 26,04
Total :	96	100

TABEL 2
Repartiția după vîrstă

Vîrstă cronologică și biologică	nr.cas	%
Infans I-II(0-14 ani)	25	26,04
Juvenil (15-20 ani)	3	3,12
Adultus (20-30 ani)	5	5,21
Maturus I-II-III (30-60 ani)	50	52,08
Senilis (60-x ani)	2	2,08
Nedeterminabili-prost conserv.	11	11,46
Total :	96	99,99

Analiza mortalității și a duratei vieții după vîrstă aproximativă a subiecților la data decesului, prin gruparea lor după sex și după vîrstă biologică și cronologică subliniază :

- mortalitatea crescută în rândul bărbaților (40,62 %) și apoi a femeilor la vîrstă de maximă fertilitate (22,92 %) ;
- mortalitatea crescută în rândul subiecților între limitele de vîrstă 30-60 de ani (52,08 %) și a copiilor între 0-14 ani (26,04 %).

Aceste date se referă exclusiv la eșantionul de 96 de subiecți, deoarece cercetarea de teren continuă.

Sub raportul analizelor antropologice, eșantionul prezintă variații foarte mari ca formă și mărime :

Bărbații au calote de lungimi și lățimi variabile, oscilând între limitele categoriilor scurte și foarte lungi (1.=170-198 mm), înegal repartizate ca lățime (8.=134-156 mm). Înălțimea craniilor este foarte diferită (17.=101-144 mm ; 20.=93-124 mm). Indicii eranieni concentrează majoritatea subiecților între limitele : dolico-hiperbrahicran (8:1=71,20-89,41) ; camaecran-hipsicran (17:1= 57,29-81,18 ; 20:1= 48,95-66,47), tapeinocran-acrooran (17:8= 70,14-105,8). Frontalul oscilează la nivelul dimensiunilor extreme între limitele valorilor îngust și foarte lat (9.=84-118 mm; 10.=99-141 mm). Indicii cranieni încadrează subiecții în categoriile : metriometop, eurimetop, stenometop (în ordinea frecvenței) cu aspect intermediar sau bombat (Tabelele 3 și 4). Fața, în cazurile în care s-a păstrat, oscilează între limitele categoriilor joase, gradat până la forme finale, și de la valori foarte înguste până la cele foarte late. Indicii faciali concentrează majoritatea subiecților între categoriile hipereuriiprosop-hiperleptoprosop și hipereurien-hiperlepten (47:45=78,57-98,48 ; 48:45=38,34-63,16). La fețe atât de diferite avem orbite mesoconche și hipsiconche ce încadrează în majoritate nasuri leptorine, cu subiecți aproximativ egali repartizați în celelalte categorii. Indicele Flower este în majoritate ortognat (Tabelul 4).

TABEL 3

Repartiția după categoriile dimensiunilor craniene a subiecților studiați din necropola bisericii nr.2 de la Piua-Petrii

Nr. Martin	Categoriile		nr. cas	Nr. Martin	Categoriile		nr. cas
	B	F			B	F	
<u>1.g-op.</u>							
f.scurt	x-169	x-161	-	2	f.îngust	x-139	x-134 6 3
scurt	170-177	162-169	7	2	îngust	140-147	135-141 15 3
mijlociu	178-185	170-176	7	3	mijlociu	148-155	142-149 8 8
lung	186-193	177-184	7	7	lat	156-163	150-157 1 1
f.lung	194-	x 185-	x 5	-	f.lat	164-	x 158- x - 2

Nr. Martin	Categorile				nr. cas	Nr. Martin	Categorile				nr. cas
	B	F	B	F			B	F	B	F	
17.ba-b.											
f.secund	x-125	x-120	3	1	20.po-b.	f.secund	x-106	x-102	8	9	
scund	126-130	121-125	3	1	scund	107-112	103-108	12	2		
mijlociu	131-137	126-132	7	3	mijlociu	113-118	109-114	4	4		
fnalt	138-142	133-137	3	-	fnalt	119-124	115-121	1	1		
f.fnalt	143-	x 138-	x	4	- f.fnalt	125-	x 122-	x	-	-	
9.ft.ft.											
f.ingustă	x- 91	x- 87	2	1	10.co-co.	f.ingustă	x-113	x-108	4	2	
Ingustă	92- 96	88- 92	12	6	Ingustă	114-120	109-115	18	5		
mijlocie	97-101	93- 97	18	10	mijlocie	121-127	116-122	11	10		
lată	102-106	98-102	2	2	lată	128-134	123-129	1	2		
f.lată	107-	x 103-	x	1	- f.lată	135-	x 130-	x	1	-	
48.n-pr.											
f.joasă	x- 91	x- 56	3	1	47.n-gn.	f.joasă	x-103	x- 95	-	-	
joasă	61- 63	57- 60	1	6	joasă	104-111	96-103	5	3		
mijlocie	64- 69	61- 66	10	5	mijlocie	112-120	104-112	8	6		
fnaltă	70- 72	67- 70	4	3	fnaltă	121-128	113-120	2	2		
f.fnaltă	73- x	71- x	9	2	f.fnaltă	129- x	121- x	1	1		
45.xy-xy.											
f.ingustă	x-121	x-116	1	2	40.ba-pr.	securtă	x- 89	x- 88	2	1	
Ingustă	122-127	117-122	4	4	mijlocie	90- 98	89- 95	2	4		
mijlocie	128-133	123-128	9	4	lungă	99- x	96- x	14	1		
lată	134-139	129-134	10	2							
f.lată	140- x	135- x	4	3							

TABEL 4

Repartiția după categoriile indicilor cranieni a subiecților studiați din necropola bisericii nr.2 de la Plina-Petrii

Nr. Martin	Scara		nr. cas	Nr. Martin	Scara		nr. cas	
	B	și F			B	F		
8;1								
ultradolicocran	x-64,9	-	-	47:45	hipereuriprosop	x-79,9	2	3
iperdolicocran	65-69,9	-	-	euriprosop	80-84,9	5	1	

Nr. Martin	Scara			Nr. caz	Nr. Martin	Scara			Nr. caz
	B	ș	F			B	ș	F	
dolicocran	70-74,9	7	3	mesoprosop	85-89,9	1	5		
mesocran	75-79,9	8	6	leptoprosop	90-94,9	3	3		
brahicran	80-84,9	11	2	hiperleptoprosop	95- x	1	-		
hiperbrahicran	85-89,9	1	4						
ultrabrahicran	90- x	-	-						
17:1									
camaecran	x-69,9	4	1	<u>48:45</u>					
ortocran	70-74,4	8	1	hipereurien	x-44,9	3	2		
hipsicran	75- x	7	3	eurien	45-49,9	5	3		
				mesen	50-54,9	11	7		
				lepten	55-59,9	4	1		
				hiperlepten	60- x	2	3		
17:8									
tapeinocran	x-91,9	11	3	<u>9:8</u>					
metriocran	92-97,9	2	3	stenometop	x-65,9	9	6		
acrocran	98- x	6	-	metriometop	66-68,9	10	6		
				eurimetop	69- x	11	5		
20:1									
camaecran	x-57,9	11	4	<u>9:10</u>					
ortocran	58-62,9	7	6	frunte bombată	x-79,9	7	8		
hipsicran	63- x	8	1	frunte intermed.	80-99,9	30	12		
				frunte paralelă	100- x	-	-		
20:8									
tapeinocran	x-79,9	22	13	<u>29:26</u>					
metriocran	80-85,9	3	1	ortometop	x-90,0	20	16		
acrocran	86- x	-	-	camemetopă	90- x	15	6		
30:27									
parietal bombat	x-87,9	9	5	<u>12:8</u>					
parietal bombat mijlociu	88-90,4	7	6	occipital	x-71,9	2	2		
				mijlociu	72-78,9	13	8		
parietal plat	90,5 - x	11	5	occipital lat	79-85,9	12	7		
				occipital f.lat	86- x	2	2		
40:5									
ortognat	x-97,9	15	6	<u>52:51</u>					
mezognat	98-102,9	4	1	camaeconhă	x-75,9	2	-		
prognat	103- x	-	-	mesoconhă	76-84,9	17	2		
				hipsiconhă	85 - x	9	9		

Comparativ cu seria masculină, cea feminină are calote care se încadrează între limitele valorilor foarte scurte și lungi (1. = 157-184 mm), foarte fraguste gradat pînă la foarte late, cu lățimi variabile de la foarte scunde la finale (8.-133-161 mm; 17.-125-139 mm ;20.- 89-115 mm). Indicii oranjeni încadrează subiecții studiați în categoriile: dolico-ultrabrahicran (8:1 = 72,67-97,35), camaecran-hipsocran (17:1 = 69,06-78,53 ; 20:1 = 54,64-69,01), tapeinocran-metriocran (17:8 = 88,03-97,74 ; 20:8 = 63,57-80,29).

Frunțile sunt înguste, gradat îmbrăcfind forme pînă la categoria la că la nivelul ambelor dimensiuni extreme (9 = 89-102 mm ;108-132 mm), cu cîte o excepție la extreame, care depășesc limitele. Indicii frontali încadrează subiecții în categoria frunților bombate, sau bombate intermediar, în majoritatea cazurilor metriometope, stenometope și euri-metope (9:10= 68,42-88,86 ; 39:8 = 59,63-80,53). Facialul este variabil, oscilând între limitele categoriilor joase și foarte finale de lățimi foarte înguste, gradat pînă la forme foarte late. Indicii faciali se concentrează între limitele euriprosop-leptoprosop și hipereurien-hiperlepten (Tabelul 4). La o variabilitate astă de mare a feței, orbitele se concentrează în majoritate în categoria mezocorochă și hipsiconchă. Nasul, osos, este și el variabil, încadrîndu-se în categoriile leptorhin-chamerhin. Indicele Flower este în majoritate ortognat.

Scheletul postcranian este slab conservat (unele segmente erau complet pulverizate), din această cauză foarte puțini subiecți au putut fi dimensionați. Atât la bărbați cât și la femei avem subiecți cu aspect de robusticitate sub medie spre puternică. Tălă la bărbați oscilează între limitele valorilor 155,5 cm - 178,7 cm, iar la femei între limitele 140,0 cm -167,8 cm. Așa cum se prezintă datele, astă bărbații cât și femeile au staturi variabile, de la talii mici, gradat pînă la talii mari.

Copiii prezintă mortalitatea cea mai crescută după grupuri bărbaților, cu un accent deosebit între limitele de vîrstă 0-7 ani, cînd mortalitatea este aproximativ dublă față de subgrupa 7-14 ani. Nu insistăm asupra studiului pe copii, pentru că întrreaga necropolă noi vom face repartitia pe subgrupe și studiu de detaliu.

Nu prezentăm datele studiului odontologic pentru că frecvențele ar fi întîmplătoare, datorită faptului că cercetarea necropolei pe teren nu s-a încheiat.

Subiecții din egiptionul studiat (1979-1980) se încadrează ca mărime și formă între limitele de variabilitate foarte mari (pe sexe), aspectul de neomogenitate reflectîndu-se și din analiza tipologică, unde componente alpine, dinarice, mediteranide, nordice (mai puține cazuri) și mongoloide (căteva cazuri), cu influențe-metisaj, sunt predominantante. Nu am dat frecvențele deoarece pot fi întîmplătoare, neavînd importanță istorică la nivel de egiption. Dar acest lucru este totuși explicable, deoarece Piua-Petrili era una din porțile de intrare și de schimb comercial a Tărilor Românești. Piua Petrili necesită cercetare

sistemtică, în continuare, în anii ce vin, la finalizarea căruia vom prezenta un studiu sistematic comparativ cu necropolele cu care are tangențe.

NOTE

- 1 L. Chițescu, Niculae Conovici, Radu Lungu, Anca Păunescu și Venera Rădulescu, Cercetări arheologice la Piua Petril (Orasul de Floci) jud. Ialomița, în Cercetări arheologice, III, București, 1979, p. 224-228 ; L. Chițescu, Radu Lungu, Teodor Papasima, Petre Vladilă, Venera Rădulescu și Anca Păunescu, Cercetări arheologice în anul 1979 la Piua Petril (Orasul de Floci), comuna Glurgeni, jud. Ialomița, în Cercetări arheologice, vol. IV, București, 1981, p. 139-140 ; Laurențiu Georgescu, Date preliminare antropologice asupra materialului osteologic uman descoperit în necropola I-a de la Piua Petril (șantioanele 1977, 1979, 1980) - comunicare ținută la a XV-a Sesiune anuală de rapoarte arheologice pe țară, Brașov, 26-28 III 1981 - sub tipar.

RECHERCHES ARCHÉOLOGIQUE À PIUA PETRII (LA VILLE DE FLOCI), DEP. DE IALOMIȚA

Résumé

La 6^{ème} campagne archéologique entreprise sur l'étendue de de l'ancienne ville médiévale roumaine, actuellement disparue, "La Ville de Floci" c'est déroulé tout aussi que les autres, en quatre secteurs différents, c'est à dire, I^{er} secteur : l'église no.1 ; II^e secteur : habitations en torchis sur cadre de bois ; III^e secteur : les autres complexes et IV^e secteur : l'église no.2 et la nécropole.

Dans le I^{er} secteur ont été identifiées et investiguées les traces d'un atelier (17 m x 5 m) où on travaillait en os et on confectionnait des boutons toujours en os et qu'on peut dater dans la première moitié du XVII^e siècle. C'est le deuxième atelier du genre qui a été investigué ici, puisque le premier a été découvert en 1977 et a été daté à la fin du XVI^e siècle.

Dans le II^e secteur ont été investiguées une habitation de surface en torchis sur cadre de bois détruite par un sinistre à la fin du XVI^e siècle et un autre atelier pour travailler et confectionner des boutons en os (atelier no.3) dont les dimensions se sont parfaitement conservées (8 m x 3,5 m) et qu'on a pu dater d'après une monnaie dans la deuxième moitié du XVI^e siècle.

Au cadre du III^e secteur on a investigué une habitation de surface du XVII^e siècle, dater à base d'une monnaie turque de l'an 1688(mangr

émis par Soliman II, 1687-1691). Les fouilles archéologiques ont mis en évidence dans le même secteur une nécropole dont la période de fonctionnement peut être datée à la fin du XVI^e siècle et aussi une habitation en torchis du début de XVII^e siècle. On a récupéré du matériel céramique formé de plaques décoratives carreaux de poêle, assiettes, pots à l'anse, etc.

Dans le IV^e secteur ont été continuées les fouilles dans la nécropole située tout autour de l'église no.2 y existante. A cette occasion, des 82 tombeaux investigués ont été récupérées 50 monnaies des XV^e-XVIII^e siècles, 12 bagues en argent et bronze, 7 boucles d'oreille en argent et bronze et d'autres pièces d'inventaire aussi.

LEGENDE DES FIGURES

- Fig.1.- La Ville de Floci, 1980. Le secteur "Monastère". L'atelier où on travaillait en os(nr.2).
- Fig.2.- La Ville de Floci, 1980. Le secteur "Monastère". La partie ouest de la nécropole no.1.
- Fig.3.- La Ville de Floci, 1980. Le secteur "Monastère". Objets en fer (1-5,8,10),en cuivre (6,9,11),céramique (7) découverts dans l'atelier no.2 où on travaillait en os.
- Fig.4.- La Ville de Floci, 1980. Le secteur "Monastère".Objets en fer (1,4-5,8),plomb (6) os (2-3,7,9),verre (10) découverts dans l'atelier no.2 où on travaillait en os.
- Fig.5.- La Ville de Floci, 1980. Le secteur "Monastère".Objets en fer (1-5) découverts dans l'atelier no.2 où on travaillait en os , en cuivre (6-7) découverts dans les ruines de l'habitation de l'atelier ; en cuivre et verre (8-10) découverte dans la nécropole de l'église no.1.
- Fig.6.- La Ville de Floci, 1980. Le secteur "Monastère".Objets en fer (1,4),cuivre (2),os (3) découverts dans l'atelier no.2 où on travaillait en os .
- Fig.7.- La Ville de Floci, 1980. Plan de l'habitation no.11.
- Fig.8.- La Ville de Floci, 1980. Plan de l'atelier no.3 où on travaillait en os .
- Fig.9.- La Ville de Floci. Objets découverts dans le secteur habitations (1-2; 4-5; 7-10) et dans l'atelier no.3 où on travaillait en os (3,6).
- Fig.10.- La Ville de Floci, 1980. Vase en terre cuite (1),applique en argent (2),agrafes en argent (3),XVII^e siècle.
- Fig.11.- La Ville de Floci, 1980. Pot à l'anse, sec.XVII (1a) et le motif décoratif sur le parois extérieur (1b).
- Fig.12.- La Ville de Floci, 1980. Objets découverts dans la nécropole de l'église no.2.

Fig.13.- La Ville de Floči, 1980. Plan des fouilles archéologiques dans le secteur de l'église no.2.

Fig.14.- La Ville de Floči, 1980. La tombe no.150 de la nécropole de l'église no.2.